

<Het water van de
Foyle>

<Het water van de
Foyle>

<Bert Bakkenes>

Schrijver: Bert Bakkenes

Coverontwerp:

ISBN:

© <Bert Bakkenes>

Hoofdstuk 1 De eerste klap treft het hardst

Het was op een koude zondagochtend in januari 1972 dat Mairead onrustig wakker werd in het huis waar ze met haar broer woonde in Murphyslodge, een kleine voorstad van Derry. Ze voelde meteen dat ze hoofdpijn had, en het kille licht dat door een kier in het gordijn recht op haar bed straalde maakte het niet beter. Ze wist maar al te goed hoe ze aan de hoofdpijn kwam. Gisteravond had ze haar vriend Mickey de bons gegeven omdat hij weer een ander meisje had versierd. Het was niet de eerste keer, maar voor Mairead wel de laatste. De maat was definitief vol. Na het gesprek, dat op een flinke ruzie was uitgelopen, had ze samen met een vriendin een paar flessen wijn leeggedronken. Het bonken achter haar slapen maakte dat ze dit niet vergat. Ze ging wat rechtop zitten en wreef haar pijnlijk hoofd. “Idioot, Mickey,” mompelde ze. “Zelfs nu ik van je af ben bezorg je me nog ellende.” Om wat afleiding te zoeken draaide ze de transistorradio aan die naast haar bed op het lage nachtkastje stond. Ze viel midden in de nieuwsberichten en met een half oor hoorde ze dat er die middag in Derry een grote demonstratie voor burgerrechten zou zijn. De nieuwslezer zei dat de demo eigenlijk verboden was, en dat het Britse leger prominent in de stad aanwezig was. Mairead was niet echt geïnteresseerd. In het begin had ze veel meegelopen met de demonstraties van de Beweging voor Burgerrechten, die bijna wekelijks plaats vonden. Ze steunden de beweging nog steeds, maar ze had het te druk voor al die demo's, en ze moest tegen zichzelf toegeven dat het ook wel een beetje begon te vervelen. Dus ook deze demo kon haar niet bekoren. Zeker niet met dit koude weer. Haar hoofd bleef pijn doen, en bijna van zelf gleed ze weer onder de dekens. Ze was bijna ingeslapen toen er beneden schel werd gebeld.

Mairead hoorde het wel. Maar reageerde niet. Ze hoorde haar broer Martin naar de deur lopen en even later waren er meerdere stemmen te horen in de smalle gang. "Mairead, het is voor jou," klonk Martin's stem beneden aan de trap. "Sleep je luie kont uit bed, en kom kijken." Mairead wilde haar hoofd onder de dekens verstoppen, maar ze wist dat dit niet hielp. Martin zou naar boven komen en de dekens van haar aftrekken. Hij vond toch al dat ze veel te lang sliep. "Ik kom er aan," riep ze terug. "Doe even rustig." Ze klom langzaam uit bed en wilde naar beneden lopen, zich net op tijd realiserend dat ze niet zomaar in een T Shirt en onderbroek bezoek kon ontvangen. Ze greep haar oude kamerjas en trok hem over haar smalle schouders. Haar blote voeten vonden als vanzelf haar sloffen en zo was ze klaar voor wat er beneden op haar wachtte. "Het zal toch die gek Mickey niet zijn," bromde ze. "Ik maak hem af als hij dat flikt." Ze haastte zich naar de trap en keek nieuwsgierig naar beneden. Ze zag haar beiden neven Patrick en Sean, samen met Sean's vriendin Theresa. "Ha, daar is mijn favoriete nicht eindelijk," kraaide Patrick veel te hard voor de vroege morgen. "Ik dacht dat je daarboven was gestorven."

Mairead kon eigenlijk niet tegen dit vrolijke gedoe in de ochtend, maar ze hield veel van Patrick, dus hem kon ze het vergeven. "Hoi," zei ze halverwege de trap. `Wat doen jullie hier?` Het groepje beneden keek haar verbaasd aan. "Straks is toch de demonstratie," herinnerde Sean haar. "Je moet meekomen. Het wordt reusachtig. Heel Derry zal op zijn kop staan." Mairead trok de kamerjas nog wat strakker. "Ik heb helemaal geen zin in een demo," zei ze zacht. "Ik heb hoofdpijn en wil gewoon terug naar bed."

Het hele groepje keek zo teleurgesteld dat Mairead zich meteen schuldig voelde. “Met vier is het veel leuker,” probeerde Theresa. “Anders zit ik alleen met deze twee gozers opgescheept.” Patrick keek haar zo overtuigend mogelijk aan. “Doe het dan voor mij,” zei hij.

“Kom op, anders heb je er straks spijt van.” Mairead wist dat ze verslagen was. “Okay,” zei ze gemaakt geërgerd. “Ik zal me wel snel aankleden, anders houden jullie toch niet op.” Het groepje onder aan de trap glunderde om het behaalde succes. “Het is lekker fris buiten,” moedigde Theresa nog even aan. “Dat is ook goed voor je hoofdpijn.” Mairead klom de trap weer op richting haar slaapkamer. Zo begon de dag die het leven van veel mensen voor goed zou veranderen. En zo begon ook het verhaal van Mairead Flynn.

Toen ik in mijn kamer kwam ergerde ik me aan het feit dat ik me zo makkelijk had laten overhalen. Ik had nog steeds geen zin in de demo, maar ik wilde ook de anderen niet teleurstellen. Ik gooide de kamerjas over een stoel en keek snel wat ik aan moest trekken. De korte rok van de vorige avond ging natuurlijk niet. Dat zou veel te koud zijn en ook niet echt praktisch. Ik trok mijn T-shirt uit, deed snel een beha aan en pakte toen mijn spijkerbroek uit de klerenkast. Een warme trui maakte de zaak compleet. Ik wilde de kamer al uit lopen toen ik me realiseerde dat mijn haar wild om mijn hoofd hing. Ik vertrok snel naar de badkamer, waste mijn gezicht en haalde een borstel door mijn lange donkere haar. Een snelle blik in de spiegel overtuigde me dat ik er zo wel mee door kon. Mijn ogen zagen er niet uit door de hoofdpijn en het huilen van de vorige avond. Maar iedereen moest maar denken dat het door de koude wind zou komen. Ik vond dat het zo mooi genoeg was en maakte voort richting de trap.

Toen ik beneden aan kwam had de groep net thee gezet, en Martin zat inde hoek van de keuken een krant te lezen. Ik kreeg ook thee, en kort daarna was het tijd om te gaan. Ik greep mijn jas van de kapstok. “Er komt toch geen gedonder vandaag?” informeerde ik. “Ik wil niet weer in een rel terechtkomen.” Patrick wuifde mijn zorgen weg. “Wel nee, joh,” zei hij geruststellend. “Het is gewoon een demo voor burgerrechten, daar gebeurt echt niets.” “Hij is wel verboden,” bracht Theresa in. “Dat betekent niets,” zei Sean. “Dat zeggen ze gewoon om de Unionisten tevreden te houden. Dat is allemaal show. Als heel Derry op de been is kunnen ze er weinig tegen beginnen.” Ik vond dat hij wel gelijk had. Waar maakte ik me eigenlijk zorgen over? Zo gingen we op weg die zondagmorgen. Patrick en Sean opgewonden voorop en ik arm in arm met Theresa. Onderweg vertelde ik haar over Mickey, en het feit dat ik het had uitgemaakt. Ze was niet verbaasd. “Hij deugde al nooit,” stelde ze vast. We namen de bus naar Derry. Een rit van ongeveer een kwartier. Het viel me al meteen op dat er heel veel soldaten op straat waren. Aan de rand van Derry kon de bus niet verder.

De chauffeur zei dat het leger Derry had afgesloten en dat hij moest omdraaien. Blijkbaar wilde men de opkomst inperken. Ik had me er al bij neergelegd dat we terug naar huis zouden gaan. Maar daar wilden Patrick en Sean niet van weten. “Snel uitstappen,” zei Patrick. “Het moet toch gek lopen als we de stad niet binnen komen. We gaan het gewoon proberen.” Ik zag dat ook veel anderen uitstapten, en toen begon er een zwerftocht door veel kleine straten en achterweggetjes, die ons op de plaats van bestemming moest brengen. Sean had in Derry gewerkt en hij kende vooral de Bogside, de grote republikeinse wijk, als of hij er zijn leven lang gewoond had.

Zo kwamen we die middag Derry binnen en hadden we het gevoel dat we een kleine overwinning hadden geboekt op het Britse leger. De uitdaging had mijn gevoel voor de actie doen ontwaken, en ik was nu blij dat ik toch was mee gegaan. Toen we eenmaal in de Bogside waren keken we onze ogen uit. Duizenden mensen waren op de been. Het leek een ware volksopstand. “Kijk eens wat een mensen,” riep Patrick. “De stad is nu van ons.” Ik glimlachte. “De Bogside zul je bedoelen, en die was al van ons. Maar je hebt gelijk, het is ongelofelijk.”

We werden meegezogen in de mensenmassa die zich verzamelde achter een vrachtwagen die tot podium was omgebouwd. Waar normaal de zakken kolen lagen, stonden nu de leiders van de Beweging voor Burgerrechten. Ik kende er een paar van. Bernadette Devlin natuurlijk, en Ivan Cooper, het plaatselijke parlementslid. Er hing een ongedwongen sfeer. Als of het om een dagje uit ging. Toen de vrachtwagen zich in beweging zette kwam er wat orde in de stoet. De ordedienst, met witte banden om de arm probeerde er wat lijn in te krijgen. Dat viel nog niet mee omdat de opkomst veel groter was dan verwacht. Hele families waren gekomen en ik zag mensen van alle leeftijden. De demo was vooral gericht tegen de interneringswet, die het mogelijk maakte om mensen zonder proces achter de tralies te zetten. Deze wet was zo onrechtvaardig, dat zelfs de meest gematigde bewoner van de stad bereid was om uit protest de straat op te gaan. “Waar marcheren we eigenlijk heen?” vroeg Theresa terwijl ze aan mijn arm hing. “Op de radio zeiden ze vanmorgen dat we naar het stadhuis zouden gaan,” zei ik terwijl de koude wind me een beetje deed huiveren. “We zien wel waar we uitkomen.”

Er werden veel leuzen geroepen en vanaf de vrachtwagen schetterde de megafoons. Plotseling voelde ik een betrokkenheid die er lang niet was geweest. Ik werd helemaal warm van binnen en voelde het koude weer niet meer. De sfeer en de opwinding hadden me te pakken. Ik zag dat ik niet de enige was. Patrick en Sean liepen nog steeds voor ons en ik kon hun enthousiasme gewoon voelen. Toen we bij een flauwe bocht kwamen trok de vrachtwagen naar rechts. Als we naar het stadhuis wilden moesten we eigenlijk naar links. Dat werd onmogelijk gemaakt door mensen van de ordedienst die arm in arm probeerden om de weg richting het centrum af te sluiten. Patrick draaide zich om. “Wat is dat nu voor onzin.” riep hij. “We zouden naar het stadhuis gaan. Dit is de verkeerde weg.” Hij schreeuwde samen met een aantal anderen tegen de mensen op de vrachtwagen dat ze de verkeerde route hadden. Maar door de megafoons werden de mensen aangespoord om de wagen te blijven volgen die naar Free Derry Corner zou gaan. Een verzamelpunt waar veel politieke acties waren begonnen. Maar de jongeren om ons heen vonden dit niets. Ze waren gekomen om naar het stadhuis te gaan, en dat zouden ze doen ook.

Er begon wat duw en trekwerk tussen de ordedienst en de groep jongeren, die de weg in wilde die was afgesloten door het Britse leger. “Kom Sean,” riep Patrick boven het oorverdovende lawaai uit. “We gaan daar ook even heen.” Ik greep Patrick bij zijn mouw. “Doe dat nou niet, straks pakken ze jullie op. Blijf hier!” Maar Patrick wilde niet van opgeven weten. “Gewoon even kijken,” riep hij. “Meer niet.” Voordat ik nog iets kon zeggen waren hij en Sean opgegaan in de grote groep jongeren die inmiddels door de linie van de ordedienst was heen gebroken.

Steeds meer jongeren trokken op tegen het leger en de politie. Ik had hier geen goed gevoel over en klaagde mijn nood tegen Theresa. Zij nam het veel lichter op dan ik. “Je weet toch hoe ze zijn,” zei ze. “De jongens moeten altijd bij de actie zijn. Het zijn net kinderen. Laat ze nu maar doen. Als ze het zat zijn komen ze vanzelf weer boven water.” Ik hoopte maar dat ze gelijk had, maar gerust was ik zeker niet. Wij bleven de vrachtwagen volgen samen met de grote meerderheid van de demonstranten. Vanaf de vrachtwagen werd hiertoe ook opgeroepen. Maar in de verte hoorde ik het schreeuwen en schelden vanuit de richting van wat bekend stond als Aggrocorner, de probleemhoek. Soms waren er ook knallen te horen van traangas of rubberkogels. Ik keek achterom en voelde een koude rilling over mijn rug lopen. “Misschien moeten we de jongens daar toch weg halen,” zei ik tegen Theresa. “Het bevalt me niets.” Maar Theresa hield voet bij stuk. “Niet zeuren, we zijn bijna bij Free Derry Corner en ze zeggen dat Bernadette Devlin gaat spreken.

Dat wil ik echt niet missen hoor.” Dus trokken we met de stoet mee. Toen we bij Free Derry Corner kwamen begon meteen de manifestatie. Er waren verschillende sprekers. Terwijl het parlamentslid Ivan Cooper een lans brak voor de burgerrechtenbeweging en vreedzame actie, werd het lawaai, dat van Aggrocorner kwam, steeds sterker. Ik luisterde maar half naar Cooper, die ik sowieso veel te gematigd vond. Ik wilde weten wat er achterons, aan de rand van de Bogside gebeurde. Maar ik kreeg geen tijd om echt iets te ondernemen, want Bernadette Devlin, onze heldin, nam het woord. Haar toon was veel scherper en zo als altijd speelde ze op de confrontatie. Toen ze enkele minuten bezig was werd er plotseling geschoten. Ook dit geluid kwam van achter ons.

Bernadette riep ons op om gewoon te blijven staan omdat het ons recht was om hier te zijn. Het zou ook gaan om rubber kogels. Maar op dat moment kwam er een grote menigte bij Aggrocorner vandaan rennen, en ik zag wagens van het Britse leger tussen de mensen doorrijden. Uit de wagens sprongen soldaten met rode baretten op hun hoofd. “Jezus, dat zijn de Para’s,” riep Theresa. De Para’s was de bijnaam van het Parachute Regiment, elite soldaten die bekend stonden om hun hardheid. Zij waren enorm gehaat en ook gevreesd aan Republikeinse kant. Het schieten begon weer en Bernadette Devlin riep van het podium dat we dekking moesten zoek omdat er met scherp werd geschoten. Ik dook samen met Theresa naar de grond en zocht dekking in de menigte. Vanuit mijn ooghoek zag ik de soldaten richten en schieten. Het was de totale chaos. Niet ver weg was een barricade van stenen en veel jongeren zochten daar dekking.

Ik kwam met Theresa achter de vrachtwagen terecht. De soldaten arresteerden hier en daar jongeren, maar onder de vrachtwagen door zag ik ze ook op de barricade schieten. Ik zag dat een jongen werd getroffen. Er kwamen steeds meer soldaten en op een zeker moment begon onze groep te rennen. Verder de wijk in. We hoopten zo de soldaten voor te zijn. Maar nog steeds werd er geschoten en ik zag een man op een straathoek liggen zonder te bewegen. We bleven rennen. Ik hield Theresa’s hand vast en ik hoorde mijn hart bonken als een razende. Na veel uren kwamen we bij een gebied dat Glenfada Park heet. Veel jongeren waren deze kant op gerend, en het leek even iets rustiger. Maar binnen seconden waren ook de soldaten gearriveerd en zij schoten in het wilde weg op de menigte. Ik hoorde de kogels fluiten en ik was er van overtuigd dat we allemaal zouden sterven.

We stonden trillend tegen een muur aangedrukt, overtuigd van het feit dat we ieder moment neer gemaaid zouden worden. Op dat moment verscheen er een man naast me. Hij sprak met een zwaar Belfast accent. "Niet blijven staan," riep hij over het schieten en gillen heen. "Mee komen, Nu!" Hij greep mijn arm en trok me voorwaarts. Omdat ik nog steeds de hand van Theresa omklemde, moest ze me wel volgen. We kwamen eerst in een soort steeg terecht en kwamen vervolgens door de achtertuinen van een rij huizen. "Ik kan niet meer," kreunde Theresa. Maar ik wist dat ik haar niet los mocht laten. De man bleef me voortsleuren tot we bij een straat kwamen waar verschillende groepen mensen auto's bij elkaar aan het brengen waren, blijkbaar om slachtoffers te vervoeren. De man, hij zal ongeveer 35 geweest zijn, hield in en draaide zich om. "Hier zijn jullie veilig," zei hij. "Wacht af tot het wat rustiger word en ga dan naar huis." Toen liep hij snel weg. "Wie was dat?" fluisterde Theresa rillerig. Ik haalde mijn schouders op. "Geen idee," zei ik. "Maar volgens mij heeft hij ons leven gered." We stonden een poosje om ons heen te kijken, niet goed wetende wat we nu moesten doen. Er reden nu auto's af en aan en we zagen dat zij gewonden vervoerden, of misschien wel lijken. We wisten het niet. Op een zeker moment werd ik wakker uit de verdoving die over me was gekomen sinds het schieten was begonnen. "We moeten de jongens zoeken," zei ik. "Theresa, hoor je me? Patrick en Sean, god weet wat er met hun is gebeurd."

Theresa stond als verstijfd met haar hand voor haar mond naar de auto's en de vloekende bestuurders te kijken. Ik gaf haar een duw. "Kom op, joh," zei ik. "We moeten iets doen." Ik rilde zelf van de kou en trok mijn jas strakker om mijn schouders.

Er werd niet meer geschoten en ik begon te lopen. Theresa volgde gedwee als een klein meisje dat haar moeder volgde. Ik liep in de richting waar ik Free Derry Corner vermoedde. We zagen steeds meer mensen, huilend, vloekend en schreeuwend. Sommige zeiden dat er wel 10 doden waren. Ik kon het niet geloven. Op een zeker moment kwamen we een hoek om in de buurt van William Street en daar lag een lijk op straat onder een wit bebloed laken. Ik verstijfde van schrik. "Wat is er?" bibberde Theresa. "Niks," zei ik. "Gewoon doorlopen." Ik had tot dat moment geen soldaten meer gezien. Nu zag ik hoe verschillende legerwagens de wijk uit reden. Ze trokken zich terug. We waren nu vlak bij de barricade en overal zagen we verslagen mensen. Een oudere vrouw hield me aan. "Ik zoek mijn zoon," zei ze opgewonden. "Hebben jullie Jackie gezien?" Ik had geen idee wie de jongen was, maar ik schudde toch mijn hoofd. "Niet gezien," zei ik. Pas veel later hoorde ik dat Jackie Duddy onder de doden was.

Theresa begon een beetje tot zichzelf te komen en we begonnen nu gericht te zoeken naar Patrick en Sean. We zagen veel mensen en heel veel ellende, maar van onze jongens geen spoor. We besloten her en der te gaan vragen, Theresa had een foto van Sean en die toonde we aan de mensen die we aanspraken. Het hielp allemaal niets. De jongens waren verdwenen en ik vreesde het ergste. Op een zeker moment zag ik een groene Ford staan en in een flits meende ik Sean te herkennen. Ik pakte Theresa bij de arm. "Daar, achter die auto, volgens mij is dat Sean." We renden er heen. Sean draaide zich net op dat moment om en keek me recht in het gezicht. "Jezus, Mairead," stootte hij uit. "Die klootzakken hebben Patrick neergeschoten. Zo maar. Hij deed helemaal niks. We stonden gewoon te kijken. Gewoon te kijken, begrijp je."

Zijn ogen stonden wild. “Ik moet een geweer hebben, of een pistool. Ik moet Patrick wreken. Die klootzakken mogen er niet mee weg komen.” Ik greep zijn schouders en schudde hem door elkaar. “Dat kan wachten,” zei ik, en ik voelde dat ik ijsig kalm werd. “Waar is Patrick nu? Weet je waar hij is gebleven?” Sean wreef door zijn verwilderde haren. “Ze hebben hem weggebracht. Een paar jongens, naar het ziekenhuis, denk ik.” Er was zo veel bloed, Mairead, misschien is hij ook dood. Ik weet het niet meer.” Ik duwde Theresa naar voren. “Zorg voor Sean,” zei ik. “Hou hem bij je en zorg er voor dat hij geen gekke dingen doet. Ik moet Patrick vinden.” Dat was makkelijker gezegd dan gedaan. Ik wist eigenlijk niet waar ik moest beginnen. Het was allemaal zo’n chaos. Overall liepen mensen rond, sommige in een trance, anderen vloekend en schreeuwend. In de verte zag ik nog soldaten, maar het waren niet de Para’s. Die waren blijkbaar weg. Ik zag een ambulancevrijwilliger en besloot hem aan te klampen. “Heeft u even tijd voor mij?” vroeg ik. De al wat oudere man keek me vriendelijk aan. “Wat is er meisje?” vroeg hij. “Kan ik je ergens mee helpen?” Ik was nog steeds heel kalm en voelde ook de koude wind niet meer. “Ik ben opzoek naar mijn neef Patrick Flynn,” zei ik. “Ze zeggen dat hij gewond is. Weet u waar ik hem zou kunnen vinden?”

De man keek me vol medelijden aan. “Iedereen is nu naar het ziekenhuis gebracht,” zei hij. “Iedereen, begrijp je. Ook de mensen die het niet hebben gered. Ik zou daar maar heen gaan. Ik hoop dat je hem vindt.” Ik bedankte de man en kreeg plotseling het gevoel dat hij me wilde waarschuwen dat Patrick misschien niet meer in leven zou zijn. Ik kreeg het benauwd en mijn ademhaling ging sneller. Mijn borsten gingen heftig op en neer en ik kreeg koude rillingen.

Even dacht ik dat ik flauw zou vallen. Maar op dat moment was er een stem naast me.

“Gaat het wel, liefje,” zei een vrouw met een vriendelijk gezicht. “Ik hoorde net dat die man je naar het ziekenhuis stuurde. Ik kan je er wel even heen brengen. Heb ik al met verschillende mensen gedaan. Ook gewonden, begrijp je.” Door haar rustige stem voelde ik me wat beter. “Dat is erg vriendelijk,” zei ik. “Ik weet niet hoe ik er anders moet komen.” De vrouw trok het portier van een witte Anglia open en ik stapte snel in. Toen ik eenmaal zat voelde ik pas hoe moe ik was. De vrouw klom achter het stuur, “Ik ben Mary,” zei ze. Ik noemde mijn naam en de auto kwam in beweging. Mary hield van praten, want haar mond stond geen moment stil. “Die klootzakken weten nog niet wat ze hebben aangericht,” zei ze opgewonden. “Als je hier nu een kist met geweren zou neerzetten gingen zelfs de grootvaders nog op jacht naar soldaten. Over de grootmoeders wil ik het nog niet eens hebben. Nee, nu is het echt oorlog. Jammer, want het had zo anders kunnen zijn.” Ik liet haar maar doorpraten, blij dat ik zelf geen reactie hoefde te geven. Ik was gewoon te moe. Na een paar minuten, die op uren leken, reden we al bij het ziekenhuis voor. Mary klom meteen uit de auto. “Kom maar, liefje,” zei ze vriendelijk. “Ik ga wel even met je mee. Ze kennen me hier intussen.” We klommen de trappen op naar de ingang. Als er op straat al chaos was, leek het hier een gekkenhuis.

Overal waren huilende en woedende mensen. Er liepen ook soldaten die voor moordenaars werden uitgemaakt. Ik zag dokters en verpleegsters die allemaal haast leken te hebben. Maar Mary hield het hoofd koel en bracht me naar de receptie.

Daar zag ik ook de leiders van de Burgerrechten Beweging die eerder op de demo waren geweest. Ik zag Ivan Cooper met een lijst in zijn handen. Mensen drongen om hem heen. Mary bleef bij de chaos vandaan en schoot een jongen aan in een bruine duffeljas die wat op de achtergrond leek te blijven. “Kevin,” zei ze. “Heb jij de namen van de mensen die hier zijn binnengebracht. Ik heb hier iemand die haar neef kwijt is.” Kevin keek haar verschrikt aan. Blijkbaar waren zijn gedachten ver weg. “Namen, oh ja, natuurlijk. We hebben ze net gekregen,” stotterde hij. “Wie zoekt u precies?” “Patrick Flynn,” zei ik. “Hij komt uit Murphyslodge en zou gewond zijn.” Kevin keek in zijn papieren en ik merkte hoe asgrauw hij er uit zag. Blijkbaar had hij al veel slecht nieuws moeten brengen en vreesde hij het ergste. Maar toen hij naar het tweede blad ging klaarde zijn gezicht op. “Hier staat hij inderdaad,” zei hij met wat opluchting in zijn stem. “Patrick Flynn. Hij is in zijn rug getroffen en word geopereerd. Maar hij leeft!” Ik voelde een stroom van opluchting door heel mijn lichaam trekken. Die paar woorden hadden me zielsgelukkig gemaakt. Patrick leefde! Wat een geluk! Kevin keek weer naar zijn papieren. “U heeft het echt getroffen,” ging hij verder. “Er zijn 13 doden en meer dan 20 gewonden.” De getallen drongen niet echt tot me door, maar ik hoorde Mary zachtjes vloeken. “Waar vind ik Patrick?,” vroeg ik. Kevin gaf een richting aan en Mary pakte mijn hand. “We gaan meteen kijken,” zei ze. Ze trok me voort door de gangen. In een zijgang zag ik drie lijken liggen onder lakens. Mijn maag begon op te spelen. Maar ik had geen tijd om na te denken want Mary trok me voort. Toen we ons doel hadden bereikt bleek het hier veel rustiger te zijn. Mary praatte kort met een verpleegster en kwam toen weer in mijn richting. “Je neef wordt inderdaad nog geopereerd,” zei ze.

“Je mag daar in de wachtruimte gaan zitten, en iemand zal naar je toekomen als er nieuws is. Ik heb gezegd wie je bent. ” We liepen naar de wachtruimte en ik plofte op de houten bank. Mary bleef staan. “Ik moet nu gaan, liefje,” zei ze eenvoudig. “Ik denk dat je het nu wel red.” Ik stond op en sloeg mijn armen om haar heen. “Bedankt,” zei ik zachtjes. “Bedankt voor alles. Zonder jou had ik het niet gered.” Ze kuste me op beiden wangen. “Spreekt van zelf,” zei ze. “We moeten elkaar bij staan. Nu meer dan ooit. Pas op jezelf en groet je neef van me, als hij wakker word. Komt goed, geloof me.” Toen marcheerde ze de gang uit. Voor het eerst in uren was ik alleen.

Ik voelde dat ik heel nodig naar de wc moest en begon een zoektocht naar een toilet. Toen ik terug kwam in de wachtruimte zaten er ook twee andere mensen. Ik ging in de verste hoek zitten en liet mijn gedachten de vrije loop. Een gedachte kwam steeds terug; was ik maar in bed gebleven en de anderen ook. Waarom had ik niet naar mijn innerlijke stem geluisterd. Dan was dit een verhaal dat ik vanavond op het nieuws zou zien. Nu zat ik er midden in. Ik weet niet precies hoe lang ik in die kille ruimte heb zitten wachten. Het kunnen uren, maar ook minuten zijn geweest. Op een zeker moment kwam er een man in een witte jas uit een brede deur, “Mejuffrouw Flynn,” zei hij koel. Ik stond op. “Ja, dat ben ik. Heeft u nieuws?” De dokter keek me aan. “U bent familie van meneer Flynn?” Ik knikte. “Ik ben zijn nicht.” De dokter knikte. “Dat is prima. Neemt u maar weer plaats, ik kom even naast u zitten. We hebben u neef geopereerd, en dat is goed gegaan.” Ik haalde opgelucht adem. “Dus hij gaat het halen?” vroeg ik hoopvol. De dokter knikte. “Dat zeker, maar er zijn wel complicaties.” Ik voelde meteen een leegte in mijn maag die me misselijk maakte.

“Complicaties?” vroeg ik. De dokter leunde iets achterover. “Ja, ziet u, meneer Flynn is in zijn rug getroffen. Hij heeft ook veel bloed verloren. Er was een huisarts in zijn buurt, die meteen heeft ingegrepen. Hij heeft waarschijnlijk zijn leven gered. Maar het probleem is dat de kogel erg diep zat. We hebben hem verwijderd, maar er zijn zenuwen beschadigt. Daar konden we niets aan doen.” “Wat betekent dit?” vroeg ik. “Hij komt er toch weer boven op?” De dokter keek me aan. “Dat wel, maar de kans is groot dat hij zijn benen niet meer kan gebruiken. We moeten nog afwachten hoe erg het allemaal is, maar waarschijnlijk zal hij nooit meer kunnen lopen. U kunt hem zo wel bezoeken. Hij is nog onder narcose, maar straks komt hij bij en dan is het goed als hij een bekend gezicht ziet. “Ik hoorde de stem van de dokter maar zijn woorden drongen niet tot me door. “Niet meer kunnen lopen,” herhaalde het steeds in mijn hoofd. Patrick niet meer lopen, juist de fitste van onze hele familie. Patrick de voetballer, die iedere zaterdagmiddag en zondagmorgen op het veld stond. En nu? Een rolstoel of krukken, voor altijd? Dat kon gewoon niet waar zijn. “Mejuffrouw Flynn.” De dokter riep me terug naar de realiteit. “Ik ga even kijken of alles klaar is en dan breng ik u naar uw neef.” Hij verdween, maar kwam na een paar minuten terug. “Komt u maar,” zei hij bijna vrolijk. Ik volgde hem een kamer in. Daar lag Patrick in wat een reusachtig bed leek. De dokter wees me een stoel naast het bed. “Gaat u maar zitten,” zei hij. “Als hij wakker word, even op het belletje drukken. Dan komt de zuster. Ik moet nu gaan. Ik wens u sterkte.” Hij keek nog even naar Patrick. “Ondanks alles heeft hij geluk gehad,” zei hij. “En u ook. Veel andere mensen hebben geen kans meer om aan het bed van hun familie te zitten. Niet vergeten.” Toen verdween hij. Het was of Patrick gewoon lag te slapen.

Maar ik keek naar zijn benen. Hij had zelf nog geen idee wat er met hem aan de hand was. Zou ik hem dat moeten zeggen? Mijn hoofd duizelde en ik voelde plotseling een enorme haat tegen de Britse militairen. Zij hadden dit aangericht. Die smeerlappen die hier niets te zoeken hadden. Zij waren verantwoordelijk. En ze zouden moeten betalen. Ik wist nog niet hoe of op wat voor manier. Maar betalen zouden ze, dubbel en dwars. Ik zat daar aan het ziekenhuisbed, en kon alleen maar wachten. Het leek of ik in trance raakte. Dit alles was niet echt, het was een droom, of eigenlijk een nachtmerrie. Hoe lang ik daar dat moment duurde weet ik niet. Het leek een eeuwigheid, maar mijn gevoel voor tijd was volledig verdwenen. Op een zeker moment hoorde ik een gekreun naast me. Ik leek zelf ook te ontwaken en ik schudde mijn hoofd. Mijn haar gleed voor mijn gezicht, maar ik zag toch dat Patrick zijn ogen had geopend. "Patrick," fluisterde ik. "Ben je wakker?" Hij bewoog wat en bleef me aankijken. "Ik heb zo'n dorst," zei hij schor, "Vreselijke dorst."

Ik zat op de stoel zonder me te kunnen bewegen. Toen herinnerde ik me wat de dokter had gezegd en drukte op de bel. Binnen enkele minuten kwam een zuster de kamer binnen. "Ha, meneer Flynn is wakker," zei ze opgewekt. "Uw nicht is hier en ik kijk even of alles in orde is." Ik kwam nu terug naar de realiteit. "Hij heeft dorst," zei ik. "Ik pak even water." De zuster knikte en bekeek de apparatuur. "Niks om ons zorgen over te maken," stelde ze vast. "Goed dat u weer bij ons bent, meneer Flynn." Ik kwam terug naar het bed met een glas dat ik aan de wastafel had gevuld. Voorzichtig liet ik Patrick drinken. De woorden van de zuster hadden me weer tot boosheid gebracht. Straks moest Patrick horen dat hij waarschijnlijk nooit meer zou kunnen lopen, en dit mens deed als of hij herboren was.

Gelukkig voor haar trok de zuster zich weer terug op de gang. Patrick keek de kamer rond en ik ging weer zitten. Ik voelde me leeg van binnen. “Wat is er precies gebeurd?” fluisterde hij na een paar minuten. “Ik weet niets meer.” Ik beet op mijn hand. Daar zat ik nu. Moest ik hem de waarheid vertellen, moest ik niets zeggen of liegen. Ik kwam tot de conclusie dat hij het beter van mij kon horen. Beter van mij dan van een vreemde. “Tja,” begon ik. “We waren op de demonstratie, vanmiddag. Je weet wel, in Derry. Er werd gevochten en toen geschoten. De Para’s kwamen. Ze schoten op iedereen en alles. Ik heb de kogels horen fluiten. Ze hebben jou getroffen. Een kogel in je rug. De dokters hebben hem er straks uit gehaald.

Ik was er niet bij toen het gebeurde. Sean wel, die was erbij.” Patrick keek me aan. “Waar is Sean, is alles goed met hem?” Ik voelde de tranen achter mijn ogen prikken. “Sean is okay,” snikte ik. Hij bleef me aan kijken met die rustige blik die ik zo goed van hem kende. “Waarom huil je dan als hij okay is?” vroeg Patrick. Ik probeerde mijn tranen weg te slikken, maar dat lukte niet. “Er is nog iets anders,” zei ik verstikt. “Ik moet je iets zeggen voor dat iemand anders het doet. Die kogel waar ik het over had is er uit. Maar hij zat op een moeilijke plaats. Hij was moeilijk te verwijderen. De dokter zegt:.....” Ik zweeg. Patrick greep mijn hand. “Wat zegt de dokter?” vroeg hij. “Kom op, zo erg kan het niet zijn.” Ik hield zijn blik vast en voelde hoe mijn hart bonkte. “De dokter zegt dat de kans groot is dat je nooit meer zult kunnen lopen,” zei ik eenvoudig. “Ik kan niet tegen je liegen, dat weet je.” Patrick keek me met grote ogen aan. Toen keek hij naar zijn benen. Ik zag dat hij probeerde om ze te bewegen. Maar er gebeurde niets. Hij keek me weer aan en ik zag nu ook bij hem de tranen. “Nooit meer,” zei hij zacht.

Hij herhaalde de woorden verschillende keren. Ik stond op en nam hem in mijn armen. We huilden nu alle twee als kleine kinderen. Ik nam zijn hoofd in mijn handen. "Geef het niet op, Patrick," smeekte ik. "Geef het nooit op. Ze weten niets zeker. Er zijn zoveel mogelijkheden. Misschien komt het toch nog goed." Patrick staarde strak naar het plafond. "We vroegen alleen maar om onze rechten," zei hij. "Meer was het niet. En nu dit. Jezus, dat kan toch niet waar zijn. Jezus....." Ik plofte weer in de stoel en voelde al mijn kracht verdwijnen. We konden niet meer spreken. Patrick staarde naar het plafond en ik keek leeg voor me uit. Het moet intussen al nacht zijn geweest. Ik had geen idee hoe laat het was. Op en zeker moment voelde ik een hand op mijn arm. Ik keek op en staarde in de donkere ogen van Theresa. "Mairead," zei ze voorzichtig. "Wat ben ik blij dat ik jullie gevonden heb." Ik zag Sean achter haar. Toen ik weer naar het bed keek zag ik dat Patrick sliep. "Kom liefje," zei Theresa. "Je kunt hier niet blijven. Je hebt wat rust nodig." Ik wilde me verzetten maar de kracht ontbrak. Gedwee liet ik me de gang op voeren waar Sean koffie voor me haalde. Ik werd op een bank neergezet en voelde de hete koffie door de beker. "Patrick kan.....," begon ik. "We weten het," legde Theresa me het zwijgen op. "Ze hebben het ons verteld. Drink je koffie." Ik deed wat me gezegd werd. Maar ik weigerde het ziekenhuis te verlaten. Ik mocht uiteindelijk in de wachtkamer overnachten.

Ik hoorde hoe de dokter tegen Theresa zei dat ik waarschijnlijk een shock had. Het interesseerde me niet. Ik moest en zou bij Patrick blijven. Zo zakte ik weg in een koortsachtige slaap. Tegen het ochtendgloren werd ik wakker. Ik wist dat de wereld nooit meer hetzelfde zou zijn. Dat ik nooit meer hetzelfde zou zijn.

De gebeurtenis die de geschiedenis in zou gaan als “Bloody Sunday” had andere mensen van ons gemaakt. Hoe groot die verandering was realiseerde ik me toen nog niet. Maar ik voelde wel dat er iets in me was gebroken. Voor altijd. En ik was zeker niet de enige die dit zo voelde. De soldaten hadden niet alleen 13 mensen vermoord, en mijn neef tot invalide gemaakt. Ze hadden op het hart van de stad getrapt. En dat zou niemand hen vergeven. Nooit!!

In de dagen die volgde was ik meer in het ziekenhuis dan dat ik thuis was. Patrick interesseerde zich voor niets meer en ik zag het als mijn taak om hem weer wat gevoel voor het leven te geven. Ik las hem in de avond voor, we luisterde samen naar de radio en ik hield hem op de hoogte van wat er allemaal in de stad gebeurde, Dat was nog al wat. In de eerste dagen was ik zo met Patrick bezig dat ik de werkelijkheid in Derry nauwelijks waar nam. Maar langzaam aan realiseerde ik me dat er buiten mijn kleine wereld een tragedie speelde die groter was dan ik ooit eerder had gezien. Zoveel mensen waren omgekomen, vermoord. Er was radeloosheid, woede en een enorme dorst naar wraak onder de mensen. Ik begon dezelfde dingen te voelen. Er waren protesten, jongeren sloten zich bij de IRA aan en de volgende zondag was er een grote rouwmars door de stad. Ik wilde niet naar de mars, net als ik ook niet naar de demonstratie had gewild. Maar nu was er niemand om me over te halen. Ik zat voor de spiegel in mijn kamer en keek naar het meisje met lang donker haar die in haar onderjurk naar haar eigen beeltenis keek. Mijn gevoel zei me dat ik naar Patrick moest gaan. Maar mijn verstand zei me dat ik op de mars thuis hoorde. Dat het mijn plicht was om er te zijn. Ik rechtte mijn rug en stak mijn borsten naar voren. Ik voelde een vreemde trots in me opstijgen.

Plotseling stond ik op en liep naar de kledingkast. Ik pakte de enige zwarte jurk die ik had en trok het kledingstuk geruisloos aan. Ik deed mijn haar naar achteren en kreeg op eens een idee. Ik zocht in al mijn laden, en helemaal onderin, wegstopt onder het ondergoed, vond ik wat ik zocht. Een breed lint in de lerse kleuren, oranje-wit-groen. Ik had het lint ooit als kind gekregen, maar nooit gedragen. Nu bond ik het in mijn haar. Ik keek in de spiegel, en was tevreden. Nu kon ik naar de mars. Ik pakte mijn zwarte jasje en rende het huis uit. Ik zag dat mensen op straat naar me keken. Ik had er geen problemen mee. Ik had maar een doel. De bus naar Derry. Ik wist waar mijn plaats was.

Toen ik in Derry was aangekomen kon ik mijn ogen niet geloven. De straten zagen zwart van de mensen. Veel meer mensen dan op de dag van de grote tragedie. Ik merkte nu pas wat een impact het gebeuren had gehad op de bevolking. Bijna iedereen droeg zwarte kleren en we kregen kaarten uitgereikt met het cijfer 13. De kaarten hadden een zwarte rouwrand. Met een speld zette ik de kaart op mijn jas vast. Ik had het gevoel dat Theresa en Sean ook hier moesten zijn. Maar het was zo druk dat het onmogelijk was om te zoeken. Misschien zou ik ze op een bepaald moment wel tegen het lijf lopen. Er hing een bedrukte stemming over het publiek. “Als of we naar een grote begrafenis gaan,” hoorde ik iemand zeggen. Dat gevoel had ik ook. Bij het opstellen viel me al op dat er nauwelijks politie was. Soldaten zag ik al helemaal niet. Die lafaards durven zich niet meer te vertonen, dacht ik. Toen we eindelijk gingen lopen stroomden er vele gevoelens door me heen. Ik had het gevoel dat ik hier voor Patrick liep. Als zijn vertegenwoordiger, zou je kunnen zeggen. Dat maakte me trots.

Maar gelijktijdig werd ik ook emotioneel van het feit dat we met zo veel mensen waren. Ik voelde de tranen opkomen en liet ze de vrije loop. Ik zag dat het bij heel veel mensen niet anders was. We namen elkaar bij de hand of de arm, volkomen vreemden, maar toch verbonden door hetzelfde lot. Er waren geen leuzen, er werd niet gezongen en muziek was er ook niet. Maar er ging een kracht van de menigte uit die ik nog nooit had gezien, in al mijn 18 jaren niet. Op dat moment voelde ik me door en door lers. Ik was zo blij dat ik het lint in mijn haar had gedaan. Ze moesten het allemaal zien en weten. Niemand kon ons er onder krijgen. Ook al kwamen ze met duizend geweren. Dat gevoel liet me niet meer los. “We zijn onverslaanbaar,” bonkte het in mijn hoofd. Ook nog toen ik al weer in de bus zat op weg naar huis.

De buschauffeur had me gratis doorgelaten omdat ik de lerse kleuren droeg. Dat versterkte mijn gevoel nog. Toen ik thuis kwam ging ik eerst naar de keuken om thee te zetten. Martin zat aan de keukentafel en poetste zijn schoenen. “Hoe was het?” vroeg hij, zonder op te kijken. Ik liet water in de ketel lopen en keek hem aan. “Fantastisch,” zei ik. “Ik heb nog nooit zo iets meegemaakt. De straten waren van ons vandaag. Geen leger en nauwelijks politie. Waarom was jij er eigenlijk niet?” Martin smeedt zijn schoenen op de vloer en borg de poetsspullen weg. “Je weet, ik bemoei me niet met dat soort dingen. Het een lokt het ander uit, en de kleine man is altijd de dupe. Ik wil iets voor me zelf, dat is het enige wat je kunt bereiken. Al het andere is onzin en bloedgevaarlijk. Denk je echt dat we tegen die overmacht zijn opgewassen? Vergeet het maar. Kijk naar Patrick. Voor zijn leven ongelukkig. Was hij maar gewoon gaan voetballen vorige week.” Ik had doodstil naar hem geluisterd.

Maar ik voelde de woede in me opstijgen. Ik schopte mijn schoenen met zo veel vuur uit dat ze onder de keukentafel terecht kwamen. “Je moest je schamen,” zei ik zacht. “Je had de kracht eens moeten voelen vandaag. Dan had je dit niet gezegd. Het is door mensen zoals jij dat we nog steeds bezet zijn. Jullie kijken alleen naar jezelf en alle anderen kunnen stikken. Zo bereiken we nooit wat. En weet je wat nog erger is? Dat je Patrick de schuld geeft van wat hem is overkomen. Het waren die Britse klootzakken die schoten, niet onze mensen. Zij zijn de schuldigen en niemand anders. Ze hebben hier niets te zoeken. ” Martin lachte ironisch. “Je hebt de termen al aardig geleerd. Denk je nou echt dat een stuk lint de bevrijding kan brengen? Vind je niet dat dit hopeloos naïef is?” De ketel begon te fluiten en ik goot het water snel in de pot. “Naïef?” Ik keek hem met bliksemde ogen aan. “Weet je wat naïef is? Je kop in het zand steken en dan denken dat het allemaal vanzelf over zal gaan. Dat het op een goede morgen allemaal is verdwenen. Zomaar en zonder slag of stoot. Natuurlijk zal dit lint de vrijheid niet brengen. Maar ik laat wel zien waar ik sta. Het is mijn identiteit en dat zullen ze verdomme weten ook. Ik heb me nog nooit zo lers gevoelt als vanmiddag.” Martin keek me geschokt aan. “Je praat als een Sinn Feiner,” zei hij bitter. Ik voelde mijn zelfvertrouwen toenemen. “Nou en, is dat zo erg dan? Ze zeggen dat overgrootvader bij de Fenians zat. Misschien zit het in het bloed. In dat van mij tenminste.” Ik schonk thee in en terwijl Martin de dampende beker aanpakte grijsde hij gemeen. “Als dat zo is ben ik blij dat ze mij er mee hebben overgeslagen.” Ik ging ook aan de keukentafel zitten en trok mijn haar los. “Je ziet de realiteit niet,” zei ik rustig maar wel treffend. “Je praat over iets voor jezelf doen.

Je bent 4 jaar ouder dan ik, en wat heb je bereikt? Je bent werkloos, net als ik. Net als duizenden anderen hier. Twee jaar heb ik achter de kassa gezeten tot ik een keer zei dat het niet eerlijk was dat die Protestantse meiden sneller promotie maakten dan wij. Ik mocht meteen mijn jas pakken. Alleen omdat ik de waarheid had gezegd. Wil je zo verder leven? Altijd je mond moeten houden, tegenover de Britten en de Protestanten.

Altijd kruipen of onzichtbaar zijn en hopen dat ze je goed gezind zijn. Ik zal je wat vertellen, lieve broeder, zij zullen ons nooit goed gezind zijn. Soms hebben ze je even nodig en dan mag je een beetje leven. Maar als die tijd weer voorbij is trappen ze je de grond weer in. Misschien wil jij zo leven, maar ik niet. Ik pas er voor.” Ik dronk mijn beker leeg en stond op. “Je doet maar,” zei Martin verbittert. “Als je mij er maar buiten laat.” Nu moest ik lachen. “Jongen, je zit er midden in,” zei ik. “Alleen heb je het zelf niet in de gaten. Maar jullie zullen het nog wel zien. Ook bij mensen als jij zullen de ogen eens open gaan. Ik hoop alleen dat het dan niet te laat is.” Ik gooide de keukendeur achter me dicht en vertrok voldaan naar mijn kamer. Toen ik boven aankwam ging ik mijn kamer binnen en sloot de deur. Ik trok mijn jurk uit en daarna mijn kousen. In mijn onderjurk liet ik me achterover op bed vallen. Ik sloot mijn ogen en voelde een enorme vermoeidheid over me heen komen. Even had ik het gevoel dat ik in een diepe slaap zou vallen. Maar dat gebeurde niet. Mijn geest was te onrustig.

Ik had veel dingen tegen mijn broer gezegd die waar waren, maar die ik zelf niet kon waarmaken. Wat deed ik immers? En ik wist ook dat Martin gelijk had. Alleen een lint in je haar binden was niet voldoende.

Lang niet voldoende. Ik ging recht op zitten en staarde naar het donkere venster. Ik stond op en liep naar het raam. In het vage licht van de lantaarns kon ik onze straat onderscheiden. Het leek allemaal zo vredig en zo stil. Maar ik wist dat het maar schijn was. We leefden midden in een oorlog. Geen gewone oorlog, maar een oorlog die zich midden in onze gemeenschap voltrok. We waren er allemaal onderdeel van, of we dit nu wilde of niet. Ik trok de gordijnen dicht en stak het kleine lampje naast de spiegel aan. Langzaam kleepte ik me verder uit tot ik spiernaakt voor de spiegel stond. Ik keek naar me zelf in een poging om te ontdekken wie ik werkelijk was. Ik keek in mijn eigen ogen en zag de gloed. Mijn lichaam voelde heet aan, als of ik koorts had. “Misschien heb je niet veel,” sprak ik mezelf toe. “Maar je hebt je lichaam en je hebt een stel hersens. Maak er dan verdomme eindelijk gebruik van. Of wil je voor eeuwig aan de kant blijven staan, net als Martin en al die anderen die zich verschuilen achter hun loze argumenten?”

Op dat moment wist ik dat ik aan de oorlog moest deelnemen. Niet via demonstraties of andere protesten. Dat had geen zin. Het moest de echte oorlog zijn. Een oorlog die zou duren tot de laatste Brit uit Ierland was verdwenen. Tot we eindelijk onze eigen baas zouden zijn. Precies op dat moment voelde ik me bevrijd. Ik had een beslissing genomen. En er was geen weg terug meer. Nooit meer. “Pak ze, Mairead,” zei ik hardop tegen mijn spiegelbeeld. Ik liep naar het bed en trok mijn T shirt over mijn hoofd. Ik knipte het lampje bij de spiegel uit en kroop onder de dekens. Eindelijk wist ik wat ik moest doen. Ik had mijn doel gevonden. Hoe ik het precies moest aanpakken wist ik nog niet en ik wilde er ook met niemand over praten.

Het belangrijkste was dat ik had beslist wat ik met mijn leven wilde doen. Voor de eerste keer in lange tijd. Binnen seconden was ik weggezakt in een droomloze slaap. Dat was sinds Bloody Sunday niet meer gebeurd.

In de weken die volgde had ik geen tijd om mijn plannen in praktijk om te zetten. Patrick had me nodig. Hij moest leren om gaan met zijn handicap. Toen de wonden waren genezen en de doktoren hadden besloten dat verdere operaties geen zin zouden hebben begon de lange weg van de therapie. Waar mogelijk moest hij zijn spieren opbouwen. Maar hij moest ook leren omgaan met een rolstoel. Ik hielp hem waar ik maar kon. Ik moedigde hem aan, speelde op zijn gevoelens en was dolblij als er iets lukte wat gisteren nog onmogelijk had geleken. We lachten en huilden, vochten en streden. En heel langzaam begon Patrick weer zin in het leven te krijgen. Na de therapie ging ik vaak met Patrick wandelen.

Ik duwde de rolstoel en we spraken over duizenden dingen. Meestal ging het over de toekomst. Zijn toekomst. Maar op een heldere voorjaarsmiddag in midden maart besloot ik mijn neef in te wijden in mijn geheim. We waren in een park waar we vaak kwamen. Ik reed de rolstoel naast een bank waar ik zelf op ging zitten. Patrick snoof de frisse wind op en glimlachte. Toen wist ik dat dit het moment was om hem te vertellen wat ik wilde doen. "Ik moet je wat vertellen, Patrick," zei ik. Hij keek me aan. "Je gaat trouwen," zei hij. Ik gaf hem een por. "Doe niet zo idioot," zei ik. "Zie je hier ergens een bruidegom? Het gaat om iets heel anders. Ik heb een besluit genomen." Patrick luisterde zonder een woord te zeggen. "Ik wil aan de strijd deelnemen," zei ik. "Ik ben het toekomstige beu."

Ik heb er lang over nagedacht. Het is echt geen bevestiging, of een reactie op wat er allemaal is gebeurd. Hoewel het natuurlijk wel een rol speelt. Maar het is geen effect handeling. Ik kan verder nergens iets betekenen en een toekomst als werkloze wil ik niet meer. We moeten ons eiland eindelijk vrijvechten. Ik heb besloten om me bij de IRA aan te sluiten.” Patrick keek me met open mond aan. Hij had op van alles gerekend, maar niet hier op. “Weet je dat echt zeker?” vroeg hij. “Dat betekent nog al wat. Wanneer heb je dit besloten?” Ik wreef mijn haar uit mijn ogen. “Ergens in februari, na de rouwmaars. Ik heb er nog niets mee gedaan, hoor. Maar mijn besluit staat vast.” “Waarom heb je dan gewacht?” vroeg Patrick. “Het is intussen maart. Heb je toch twijfels?”

Ik stond op en keek uit over de bomenrijen die het park omzoomden. “Jij had me nodig,” zei ik, terwijl ik me naar hem omdraaide. “Daarom heb ik gewacht. Ik kon je niet in de steek laten.” Patrick staarde nu ook naar de bomen en ik zag tranen in zijn ogen. “Ik ben ooit hetzelfde van plan geweest,” zei hij. “Kort na de slag om de Bogside. Maar ik heb er uiteindelijk geen werk van gemaakt. Je weet hoe dat gaat. Er kwamen andere dingen op me af en toen is het weer op de achtergrond geraakt. Nu kan ik het niet meer. Misschien ben ik stom geweest. En nu komt mijn favoriete nicht en zegt gewoon dat ze bij de IRA gaat. Ongelofelijk.” Ik ging weer zitten. “Je bent niet tegen?” vroeg ik voorzichtig. Hij schudde zijn hoofd. “Natuurlijk niet. Als je echt iets wilt doen moet je je hart volgen. Als ik dat toen gedaan had, was ik nu misschien niet verlamd. Dan was ik bezig geweest met op Britten schieten voordat ze de kans kregen om mij in een rolstoel te knallen. Je weet nooit wat het leven gaat brengen, meisje. Maar als je iets heel sterk wilt moet je niet meer aarzelen.

Pak dan je kansen voordat het te laat is." Ik keek hem aan en nam hem in mijn armen. "Dank je," zei ik zacht. "Ik wist dat jij me zou begrijpen." Ik ging weer zitten en we zwegen een poosje. Toen begon Patrick weer te spreken. "Weet je, ik denk dat ik me vanaf nu wel alleen kan redden. De dokters zijn tevreden en ik kan omgaan met deze kruiwagen. Volgens mij ben ik wel zo ver dat je nu aan je nieuwe taak kan beginnen.

Ga zo snel mogelijk aan de slag en laat je door niks meer tegen houden. Ook niet door mij. Geloof me, ik heb de slechtste tijd gehad. Doe gewoon wat je doen moet, maar kom wel af en toe op bezoek. Dat is alles wat ik vraag." Ik keek hem bezorgd aan. "Weet je het zeker? Ik kan nog wachten." Maar Patrick was vastbesloten. "Nee, niet wachten. Jaag de Britten hier zo snel mogelijk weg. We hebben geen dag te verliezen." Toen ik later naar de bushalte liep was ik Patrick oneindig dankbaar. Ik kon niet wachten om aan de slag te gaan en ik wist dat niets me nu meer in de weg stond. Ik besloot er meteen de volgende dag werk van te maken. De vraag was alleen hoe? Ik had geen echte contacten en omdat de IRA een ondergronds leger was kon je je niet zo maar ergens melden. Maar ik zou een weg vinden. Daar had ik geen twijfel aan. Toen ik die avond in bed lag worstelde ik nog met het probleem. Tot ik een inval kreeg. Een paar straten verder op woonde een man waar van iedereen wist dat hij in de jaren 50 in de IRA had gezeten.

De mensen zeiden dat hij nog aan de grenscampagne had deelgenomen. Hij stond bekend als een fanatieke Republikein. Zijn naam was Declan Murphy. Ik besloot hem meteen de volgende dag een bezoek te brengen. Hij had vast nog wel oude contacten. Het zou de eerste stap zijn. De eerste van velen.

Derry, city of resistance

***Historic streets talk to you,
From Warsaw to Barcelona,
from Berlin to Derry, Always.***

***Derry, city of revolt, city of suffering.
When the streets of Derry speak,
They tell of blood and resistance.***

***Resistance, not victory, not yet
But they talk also of the future.
The suffering was not in vain.
Never!***

Hoofdstuk 2 Een ander leven

Toen ik de volgende morgen wakker werd wist ik meteen weer dat dit de dag zou zijn dat ik de eerste stap ging zetten die me naar de IRA zou leiden. Ik waste me snel, trok een spijkerbroek en trui aan en liep naar beneden. Martin zag ik nergens. Misschien was hij even een krant kopen of zo. Het kon me niet echt schelen. Ik at een snee brood en dronk de lauwe thee die ik in de pot vond. Dat was voorlopig voldoende. Meer kon ik toch niet naar binnen krijgen want mijn maag was onrustig. Ik ging een grote stap zetten en daar had ik toch wel een beetje de zenuwen over. Maar ik wist dat niets me meer kon tegenhouden en ik wilde ook niet langer wachten. Ik greep mijn jas, keek nog even naar mezelf in de spiegel in de gang en liep toen vastbesloten de deur uit. Het was nog steeds koud, ondanks het naderende voorjaar, en het regende een klein beetje. Ver had ik niet te gaan. Het huis van Declan Murphy lag maar een paar straten achter ons huis. Ik kende Declan eigenlijk alleen maar van het zien en natuurlijk door zijn reputatie. Gesproken had ik hem nog nooit. Maar hij was de enige route die ik kon bedenken, dus had ik ook geen keuze. Het huis was ongeveer hetzelfde als ons huis, misschien iets kleiner. Toen ik naar de voordeur liep klopte mijn hart in mijn keel. Maar ik zette door en drukte resoluut op de bel. Er gebeurde niets. Net toen ik had besloten om nogmaals te bellen hoorde ik geschuifel achter de deur. De deur ging open en ik stond tegenover een grote, brede man met grijs krullend haar en levendige ogen. “Goedemorgen, meisje,” zei hij. “Waarmee kan ik jou van dienst zijn?” Toen keek hij scherper.

“Wacht even, bel jij niet dat meisje van Flynn die even verder op woont?” Ik knikte en glimlachte. “Dat heeft u goed gezien. Ik wil u iets vragen, heeft u misschien even tijd voor mij?” Declan ging iets ter zijde. “Maar natuurlijk heb ik tijd. Kom maar snel binnen. Is je naam niet Mairead?” Ik liep de smalle gang in. “Dat klopt,” zei ik. Declan ging me voor naar de huiskamer en wees dat ik op de bank kon gaan zitten. “Wil je misschien je jas uit doen?” vroeg hij. “Er is ook nog koffie.” “Nee, dat hoeft niet,” zei ik snel. “Ik blijf niet lang, doet u geen moeite.” Declan ging in een grote stoel bij het raam zitten en keek me verwachtend aan. “Tja,” begon ik zenuwachtig. “Ik zit met een probleem, en ik hoop dat u me daar mee kunt helpen. Ik weet dat u vroeger in de Republikeinse beweging hebt gezeten. Iedereen heeft het daar nog altijd over.” Declan glimlachte, maar zei niets. “Ik heb een besluit genomen. Ik wil iets doen voor mijn land. Ik heb lang genoeg stil gezeten. Begrijpt u wat ik bedoel?”

Declan keek nu ernstig. “Ga verder,” zei hij. “Ik was in Derry, tijdens Bloody Sunday. Ik heb het allemaal gezien, en mijn neef is aangeschoten. Hij zal nooit meer kunnen lopen. Ik weet nu wat het betekend om bezet te zijn. Dat wist ik eerder ook wel. Maar niet zo indringend als nu. Ik heb het gevoel dat ik er door verstikt word. Daar moet ik iets tegen doen.” Ik zweeg en Declan keek me aan. “Doe je dit voor Ierland of om je neef te wreken?” vroeg hij. “Voor Ierland,” zei ik vastberaden. “Natuurlijk speelt ook dat wat met Patrick is gebeurd een rol. Ik zal daar niet over liegen. Maar ik heb die dag gezien dat we rechteloos zijn. Dat ze gewoon kunnen komen en ons afslachten als ze dat willen. Zomaar in onze eigen straten. Dat had ik nooit zo duidelijk begrepen. En dat pik ik niet meer.